

weegbedrijf als zodanig.

Toeneming van activiteiten heeft tot arbeidsverdeling geleid. De waagmeester kreeg assistentie van beëdigde wegers, die voor het eerst in 1592 in een officieel document werden vermeld⁶⁰). De ordonnantie van 1640 liet de koopman geheel vrij in de keuze van degenen die zijn handelswaar zouden 'slepen, arbeyden ofte kruyden', dat wil zeggen het transporteren van en naar de waag alsook het in de weegschalen zetten en eruit halen. Deze vrijheid heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen dat er, volgens dezelfde keur, 'op de ordinaris merckt-dagen groote disordre wert gepleeght' door personen 'die met haer kaes ende boter mitsgaders andere waren alhier ter merckt komen ende ter waghe brengen om gewogen te werden dat eenighe haer vervorderen hare kaes, boter ende andere waren buyten hare beurte ende consent van de waegh-meester ofte syne gecommiteerde in de schale te setten om gewogen te werden, soo datter dickwijls twee of drie personen te ghelijcke hare goederen in de schale willen setten. Daerdoor veel twisten, kyvagiën ende groote disordre uyt ontstaan'⁶¹).

Terwijl de waagordonnantie van 1676 nog niet veel verder kwam dan de loutere vermelding van 'ordinaris arbeiders'⁶²), was de situatie er in 1692 kennelijk rijp voor om de werkzaamheden rond het wegen stringenter te ordenen en in een reglement vast te leggen. Het in en uit de schalen plaatsen van gewichten en goederen was sindsdien uitsluitend voorbehouden aan de arbeiders of hun 'noodthulpen'. Er waren dat jaar vijf beëdigde arbeiders, die daarnaast ook andere werkzaamheden hadden te verrichten. Aan het reglement is een lijst toegevoegd met het weegloon van de vijf wegers en het arbeidsloon van deze arbeiders. Evenals bij 's lands (van Holland) impost en de stedelijke accijns dienden koper en verkoper ieder de helft van het bedrag voor hun rekening te nemen. Bovendien kreeg de waagmeester een emolument van 8 penningen 'van yder wick of schaal van alle koopmanschappen egeene uytgesondert, soo wel van goederen die aengegeven, als die gewogen werden'⁶³). Onder 'wik' verstond men de individuele weging, het vaststellen van het gewicht van de hoeveelheid product die in één keer op de schaal ging. Sindsdien lag de structuur van de waagkosten voor de koopman vast: gewestelijke impost, stedelijke accijns, weegloon, arbeidsloon en wik- of schaalgeld.

De waagmeester was van stadswege met de algemene leiding en administratie van het weegbedrijf belast, waarvan het vaste personeel dus uit wegers en arbeiders bestond. In 1708 waren er nog